

Ὁ Νίτσε περὶ τοῦ Ἀνθελληνισμοῦ

(Ἡ παράπλευρη ἐξαγόρευση γιὰ τὴν ἀνομολόγητη ἐχθροπάθεια)

Τοῦ Ἡλία Β. Οἰκονόμου,
Ὁμοτ. Καθηγητοῦ τοῦ ΕΚΠΑ ,

Ἡ κριτικὴ λειτουργία τοῦ ἀνθρώπου ὑπῆρξε (καὶ παραμένει) διαχρονικὴ. Ἄτομα, κοινωνίες καὶ λαοὶ κρίνουν καὶ κρίνονται, ὥστε νὰ ἀποκτηθῇ σαφεστέρα εἰκόνα τους ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Εἶναι μακρὺς ὁ κατάλογος διασωθέντων ἔργων, περιγραφῆς καὶ κριτικῆς ἀναφορᾶς σὲ ἄλλους λαοὺς τῆς Ἀρχαιότητος, τῶν Μέσων Χρόνων καὶ τῶν Νεωτέρων, ὅπως τῶν χρόνων τῆς Ἑλληνικῆς Παλλιγενεσίας, ποὺ προηγοῦνται τῆς ἐποχῆς τοῦ Φριδερίκου Νίτσε , ἐμβριθοῦς κριτικοῦ τῆς θεωρίας καὶ τῆς πράξεως τῶν Εὐρωπαίων διὰ τὶς ἔναντι τῶν Ἑλλήνων θέσεις των.

Ἡ ἰδιαιτερότητα τοῦ Νίτσε ἔγκειται στὸ γεγονός αὐτὸς ἀναφέρεται αὐτοκριτικῶς καὶ εἰς τοὺς ἐπικριτὲς τῶν Ἑλλήνων τοῦ 19^{ου} αἰῶνος. Ἔως τότε ὁ ὀνομαζόμενος Φιλελληνισμὸς θεωροῦσεν αὐτὸν ὡς ἄξιον θαυμασμοῦ καὶ μιμήσεως, χωρὶς νὰ ὑπονοεῖ τὸν σύγχρονον ,τότε, ὑπόδουλον Ἑλληνα. Ἦτο ἀναπαυτικὸν ὅτι οἱ ἀπόγονοι καὶ κληρονόμοι ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ δὲν ἠδύναντο, λόγῳ τῆς ἐλλείψεως κρατικῆς ὑποστάσεως , νὰ διεκδικήσουν τὸ δικαίωμα ἀναγνώρισεως καὶ τιμῆς.

Γιατί αυτό το θέμα ,τώρα; Για τρεις, προφανείς λόγους. Ὁ πρῶτος εἶναι ἡ ἐνεστῶσα *οἰκονομική*, οὐσιαστικῶς δὲ *ἠθική* καὶ *ἐθνική* κρίση. Ὁ δεύτερος ἡ ἀναλογία τῆς παρούσης κρίσεως πρὸς τὴν οἰκονομικὴν κρίσιν τοῦ 19ου αἰῶνος, δηλαδή τῆς ἐποχῆς τοῦ Χαριλάου Τρικούπη, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἐδιδάχθημεν ἐλάχιστα ἕως τίποτε. Ὁ τρίτος εἶναι ἡ ἐνυπάρχουσα *expressis verbis* ἀποκάλυψη *ἀνομολογήτων* δυτικοευρωπαϊκῶν *ἀνθελληνικῶν παθῶν* ὑπὸ τοῦ φιλολόγου καὶ φιλοσόφου, τοῦ 19ου ἐπίσης αἰῶνος, Friedrich Nietzsche.

Ὅλοι αὐτοὶ οἱ λόγοι θέτουν τὸ θέμα περὶ τοῦ ὑφισταμένου ἢ καὶ ὑφέρποντος, πρακτικῶς δέ, ἐκφραζομένου Ἀνθελληνισμοῦ.

*

Ἡ ἔναρξις ἐκθέσεως τοῦ θέματος θὰ πρέπει νὰ ἔχει ὡς ἀφετηρίαν τὴν θετικὴν ὄψιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὡς *παγκοσμίου πολιτισμικοῦ κεκτημένου*. Ὁ υἱοθετηθεὶς πολιτισμὸς τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος ἀποτελεῖ, κατὰ κοινὴν παραδοχὴν, ἓνα ἰδιαίτερα, πολύμορφον, πολύπτυχον καὶ πρωτοπορειακὸν ἐπίτευγμα, τὸ ὁποῖον κατέλαβε καὶ κατέχει τὴν θέσιν τοῦ θεμελιώδους πολιτισμικοῦ *ὑποδείγματος*.

*

Ὁ ὅρος- καὶ τὸ γεγονός- Ἑλληνισμὸς διατυπώνεται εἰς τὴν ἱστορίαν μὲ **τρεῖς** σύνθετες λέξεις μέσω προθέσεων καὶ μὲ **δύο** παρασύνθετες καὶ ἀντιτιθέμενες ἔννοιες, δηλωτικὲς καταστάσεων. (Χρησιμοποιοῦ τὸν μὲν ὅρον *πρόθεσις* τόσον ὡς μέρος τοῦ λόγου τῆς ἑλληνικῆς γραμματικῆς, γνωστοῦ ὡς *προθέσεις*, ὅσον καὶ πρὸς δήλωσιν τῆς ἐνυπαρχούσης ἐνεργητικῆς ψυχολογικῆς δυναμικῆς ,δηλαδή τοῦ ἐνδιάθετου λόγου). Τὸν δὲ ὅρον *κατάστασις* χρησιμοποιοῦ μὲ τὴν ἔννοια τῆς ἐγκατεστημένης καὶ ἐνεργοποιημένης διὰ λόγου, στάσεως, πράξεως καὶ παντοειδοῦς συμπεριφορᾶς δυναμικῆς.

Ἀναφέρομαι , συγκεκριμένως, εἰς τοὺς συνθέτους ὄρους μὲ τις προθέσεις **ἐκ** (ἢ **ἐξ-**) , ὅπως στὴν λέξιν **Ἐξελληνισμός**, τὴν πρόθεσιν **ἀντί** (ἢ **ἀνθ-**), ὅπως στὴν λέξιν **Ἀνθελληνισμός**. Ἀλλὰ καὶ στὴν πρόθεσιν **ἀπό** (ἢ **ἀφ-**), ὅπως στὴν λέξιν **Ἀφελληνισμός**.

Ἐπὶ πλέον, ἀναφέρομαι σὲ καταστάσεις ἐξωελληνικῶν ροπῶν καὶ σχέσεων πρὸς τὸν Ἑλληνισμόν, οἱ ὁποῖες διατυπώθηκαν, ὡς παρασυνθέματα μὲ τις λέξεις *φίλος* , ὅπως **Φιλέλλην** καὶ **Φιλελληνισμός** , καὶ *μίσος* , ὅπως **Μισέλλην** , καὶ **Μισελληνισμός**.

Ἡ λειτουργία ἐκάστου προαναφερθέντος ἐννοιολογικοῦ ζεύγους σχετίζεται εἴτε μὲ ἐποχὲς κρατικῆς καὶ πολιτισμικῆς ἰσχυροποιήσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ , ὅπως τὸ ζεῦγος , *Φιλελληνισμός*, *Ἐξελληνισμός*, ἢ μὲ περιόδους ἐξασθενήσεως, ὅπως ἰσχύει γιὰ τὸ ζεῦγος τῶν καταστάσεων , *Ἀνθελληνισμός*, *Ἀφελληνισμός*.

Οἱ ἀνωτέρω καταστάσεις συνοδεύουν, κατὰ τρόπον μοναδικόν , τὴν διαχρονικὴν ἑλληνικὴν παρουσίαν στὸν παγκόσμιον πολιτισμό. Παρόμοια συστάδα σχέσεων τῶν πολιτισμῶν, ἔναντι ἄλλου πολιτισμοῦ μὲ ἀρχαίαν καταβολὴν δὲν παρατηρεῖται , ὅσον γνωρίζω.

*

Ὁ ὄρος τῆς ἀντικειμενικότητος. Ἡ παροῦσα ἀνάλυσις ἀποτελεῖ προσπάθειαν προσεγγίσεως καὶ συνειδητοποιήσεως τῆς παρουσίας τοῦ ἀνθελληνικοῦ φαινομένου τοὺς αἰῶνες 19ον καὶ ἐξῆς στὴν Δυτικὴν Εὐρώπην. Τὸ θέμα διὰ λόγους ἐπιστημονικῆς ἀντικειμενικότητος προσεγγίζεται ἀπὸ τὴν ἔξωθεν Ὀπτικὴν, δηλαδὴ τὴν ἀποκλειστικῶς ἐξωελληνικὴν.

Ἡ παγκόσμια ἀντίληψις περὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἀναφέρομαι , συντομώτατα, στὴν βασικὴ ἀφετηρία, στὶς θετικὲς ἐξωελληνικὲς

τοποθετήσεις, δίκην σημείων παγίας και παραμονίμου αναφορᾶς στο παγκόσμιον ἑλληνικὸν πολιτισμικὸν ὑπόδειγμα, ὡς τὸ ἑλληνικὸν πολιτισμικὸν κεκτημένον.

Πανταχόθεν καὶ πάντοτε ὁμολογεῖται ὅτι οἱ μόνιμες προσλήψεις τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ ἐκ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐντάσσονται σὲ ὀκτὼ ἐνότητες, τὴν **Γλῶσσαν, τὴν Φιλοσοφίαν, τὴν Ἐπιστήμην, τὴν Τέχνην, τὴν Λογοτεχνίαν, τὴν Ἱστορίαν, τὴν Πολιτικὴν καὶ τὸν Ἀθλητισμόν**.

Ἡ γλῶσσα. Εἰς τὰ διδακτικὰ ἐγχειρίδια ἀλλοδαπῶν (κυρίως ἀγγλοσαξονικῶν) Πανεπιστημίων ἐπισημαίνεται ὅτι ἡ πρώτη ἔνδειξις τῆς σημαντικότητος τῆς Ἑλλάδος δύναται νὰ συναχθῆ ἀπὸ τὸν γλωσσικὸν θησαυρόν, τὸν ὁποῖον παρέλαβε – καὶ διατηρεῖ, ἐπεκτείνων αὐτὸν μέσω γλωσσικῶν νεολογισμῶν -ὁ σύγχρονος κόσμος. Ὑπογραμμίζεται ἰδιαίτερος ὅτι ἡ *σπουδαιότητα τῆς γλωσσικῆς προσλήψεως* δὲν *ὀφείλεται ἀπλῶς* στὸ ἑλληνικὸν λεξιλόγιον, ἀλλὰ *στὸ γεγονός τῶν ἐννοιῶν καὶ ἀντιλήψεων*, οἱ ὁποῖες (συν)υιοθετήθηκαν μὲ τὴν γλῶσσαν, ἀπὸ τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον. Ὅμολογεῖται δηλαδὴ ὅτι οἱ ἐνυπάρχουσες ἔννοιες στὶς εὐκαμπτες καὶ λεπτεπίλεπτες ἑλληνικὲς λέξεις ἐνεπλούτισαν τὴν δυτικὴ διανοητικότητα.

*

Ἡ Φιλοσοφία. Ἡ ἑλληνικὴ σκέψις κυκλοφόρησε εὐρύτατα καὶ ἐλεύθερα, ὀριοθετημένη ἀπὸ καθαρὰς καὶ λογικὰς διάνοιες, ἀδέσμευτες ἀπὸ ἓνα ἐπιβληθὲν δόγμα. Αὐτὸ θεωρεῖται ὅτι ὑπῆρξεν, ἴσως, ὁ *σπουδαιότατος παράγων* ὁ ὁποῖος συνέβαλεν ὥστε νὰ γίνουν οἱ ἀντιλήψεις τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος *ἓνα διαρκές, εὐχρηστον ἐργαλεῖον πολιτισμοῦ*. Ὅμολογεῖται ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀγαποῦσαν τὴν σοφία καὶ τὴν ἐπεδίωξαν ὡς μονοπάτι γιὰ μιὰ σοφὴ ζωή.

(Παραλείπεται, διὰ λόγους οίκονομίας χώρου, ἡ ἐνταῦθα ἀναφορὰ στὶς λοιπὲς προσλήψεις).

*

Ἡ διατυπωθεῖσα, κατὰ καιροῦς, κριτικὴ τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἔχει δύο κατευθύνσεις. Ἡ πρώτη καὶ πολυπληθὴς , περιλαμβάνει πολλοὺς ἐνθουσιώδεις ἱστορικούς, οἱ ὅποιοι ἐξιδανικεύουν τοὺς ἀρχαιοελληνικοὺς θεσμούς καὶ συνήθειες, ἡ δευτέρη , τῶν ἐπικριτῶν, προσάπτει στὸν ἀρχαῖον ἐλληνικὸν πολιτισμόν, ὡς ὑπόβαθρον σκοτεινὸς , δῆθεν,συνθῆκες, ὅπως π.χ. τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὴν ἀλαζονείαν.Ὡς σπουδαῖον ἀρνητικὸν τεκμήριον προσάγεται λ.χ. τὸ γεγονός ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐχαρακτήριζαν τοὺς ἐκτὸς Ἑλλάδος ὡς <βαρβάρους>, ὅτι ἦσαν σκληροὶ στὶς συμφωνίες καὶ εὐφυεῖς στὶς ἐξαπατήσεις, ὅτι εἶχαν προκαταλήψεις καὶ ἦσαν ἐπιρρεπεῖς στὴν προδοσίαν καὶ τὸ ψεῦδος, ἀφοῦ εἶχαν , ἀκόμη, καὶ θεόν, προστάτην τῶν κλεπτῶν καὶ τῶν ψευδολόγων (ἐννοοῦν τὸν Ἑρμῆ).

*

Μία συνοπτικὴ παρέκβασις περὶ τοῦ Φιλελληνισμοῦ μου φαίνεται ἀναγκαία. Ἡ ἀφετηρία τῶν θετικῶν σχέσεων τῶν ἀνατολικῶς τῆς Ἑλλάδος πρὸς τοὺς Ἕλληνες καὶ τὸν πολιτισμόν τους δύναται νὰ τεκμηριωθῆ, τὸ βραδύτερον, τὸν 4^{ον} αἰῶνα πρὸ Χριστοῦ. Δείκτην αὐτῆς τῆς σχέσεως ἀποτελεῖ ἡ περίφημη, ἀλλὰ καὶ πλήρως παρανοηθεῖσαν καὶ παραποιηθεῖσαν εἰς τὴν σύγχρονον ἐποχὴν, ἐν Ἑλλάδι, (!) φράσις τοῦ ρητοροδιδασκάλου Ἰσοκράτους (436- 338 π.Χ.)¹. Αὐτὸς διετύπωσεν τὴν ἐλληνικὴν πολιτισμικὴν διείσδυσιν διὰ τῆς φράσεως << Ἕλληνες καλοῦνται οἱ τῆς παιδείσεως τῆς ἡμετέρας μετέχοντες...>> κ.λπ. Ἐτερον λαμπρὸν δεῖγμα θετικῆς

¹ Παναγιωτοῦ 50

πολιτισμικῆς ἀποδοχῆς, μετὰ ἓνα αἰῶνα περίπου (περὶ τὸ 250 π.Χ.), εἶναι ἡ πραγματοποιηθεῖσα, ἀποκλειστικῶς ὑπὸ ἐγκύρων Ἰουδαίων, μετάφρασις τῆς Π.Διαθήκης εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, στὴν Ἀλεξανδρῆαν τῆς Αἰγύπτου. Κορυφαῖον καὶ μοναδικὸν παγκόσμιον πολιτισμικὸν γεγονός συνιστᾷ, ἐπίσης, ἡ πλήρης κατάφασις τοῦ Ἰησοῦ περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμικοῦ ἀγαθοῦ ὡς ὄργανου προβολῆς τοῦ ἔργου του². Καὶ, τέλος, ἡ πλήρης χρηστικὴ ἐπικράτησις τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμικοῦ δεδομένου εἰς τὴν ἀποσαφήνισιν καὶ ἐκδίπλωσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ διὰ τῶν Ἑλλήνων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Τοὺς χρόνους τῶν ἐπιγόνων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ἐκδηλώνεται ὡς ὑψιστον ἐθνικοθηρησκευτικὸν αἴτημα ἡ ἀπόρριψις τῆς ἑλληνικῆς πολιτισμικῆς ἐπιδράσεως στὸν Ἰουδαϊσμό, ὅπως μαρτυρεῖται ἀπὸ τὶς ἀρνητικὲς κατευθύνσεις τοῦ Ταλμούδ.

Τὴν ἰδίαν ἐποχὴν, δηλαδὴ τοῦ ἀρχικοῦ Χριστιανισμοῦ, οἱ φιλικὲς σχέσεις τῶν δυτικῶς τῆς Ἑλλάδος πολιτισμῶν εἶναι ἀνύπαρκτες καὶ τὸ ἐπιβλητικὸν πολιτιστικὸ μέγεθος τῆς Ἑλλάδος δυσάρεστον ἢ ἄγνωστον.

Ἡ ρωμαϊκὴ ρίζα. Σύμφωνα μὲ τὴν ρωμαϊκὴν πικρὴν παρατήρησιν τοῦ ποιητοῦ Ὁρατίου (Horatius Flaccus Cointus, 65-8 π.Χ.), ὁ ὁποῖος (εἴκοσι αἰῶνες προηγουμένως, δηλαδὴ ἓνα αἰῶνα περίπου μετὰ τὴν ρωμαϊκὴν κατάληψιν τῆς Ἑλλάδος) ἔγραψεν “Grecia capta, ferrum, agros victorem cepit et artes intulit agrestic Latio.”, (μετ. “Ἡ Ἑλλάδα κατακτηθεῖσα διὰ τοῦ σιδήρου, ὑπέταξε τὸν ἀγροῖκον νικητὴν καὶ εἰσήγαγε τὰς τέχνας εἰς τὸ ἀγροῖκον Λάτιο.”)ⁱ

Εἶναι, συνεπῶς, προφανὲς ὅτι ἡ δυτικοευρωπαϊκὴ ἀνθελληνικότητα δὲν ἀποτελεῖ μεταγενέστερη μοναδικότητα, ἓνα unicum, ἀλλὰ ἔχει

² Πρβλ. Α << Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου >>

βαθύτατες ιστορικές ρίζες , συνιστᾶ δηλαδή ἓνα δυτικοευρωπαϊκὸν συνεχές, ἓνα continuum europaicum, προηγούμενον χρονικῶς τοῦ Φιλελληνισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐπόμενονον τούτου !

^

Ὁ σκοπὸς τῆς παρουσίας ἀναλύσεως. Εὐρισκόμενοι εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖον πλοκῆς μιᾶς ἐξελισσομένης , νεοελληνικῆς τραγωδίας, ἐντὸς τοῦ ἱστορικοῦ γίνεσθαι τῶν ἀρχῶν τοῦ 21^{ου} αἰῶνος καὶ τῆς τρίτης χιλιετίας μετὰ Χριστόν, ἔχομεν ἀνάγκην ἀνακτῆσεως τῆς ἐλληνικῆς ἀξιοπρεπείας. Ἡ ἐπιδίωξις αὐτὴ ἀπαιτεῖ διερεῦνησιν καὶ τοῦ ἔξωθεν προερχομένου στερεοτύπου ἀνθελληνικοῦ ψυχισμοῦ.

*

Νίτσε. Ὁ Φριδερίκος Νίτσε προσφέρεται ὡς *αὐτόκλητος* καὶ *αὐθεντικός* δείκτης τῆς ἐπερχομένης καμπῆς τοῦ δυτικοευρωπαϊκοῦ κόσμου ἔναντι τῶν Ἑλλήνων. Δύο ἀποσπάσματα περιλαμβανόμενα εἰς τὸ πρῶτον καὶ νεανικὸν ἔργον του, δηλαδή τὴν *Γέννησιν τῆς* (θὰ προσέθετα, καὶ τῆς νεοελληνικῆς) *Τραγωδίας*, εἶναι ἀποκαλυπτικά.

Τὸ πρῶτον ἀπόσπασμα δημοσιεύθηκε πρὸ 142 ἐτῶν (τὸ 1872), περιέχει δὲ μίαν δημοσίαν καὶ συμπαγῆ ἐξομολόγησινⁱⁱ. Εἰς τὴν ἔκδοσιν ὁμως τῆς <<Γεννήσεως τῆς Τραγωδίας >> προτάσσεται καὶ μεταγενέστερον κείμενον τοῦ Νίτσε , ἐπιγραφόμενον <<ἀπόπειρα μιᾶς αὐτοκριτικῆς >>, συνταχθὲν 14 ἔτη (1886) , μετὰ τὸ πρῶτον. Ἀπὸ αὐτὸ λαμβάνεται τὸ δεύτερον ἀπόσπασμα.

Πρέπει νὰ ὑπομνησθῆ ὅτι ἡ νεοελληνικὴ Τραγωδία τοῦ 19^{ου} αἰῶνος , ὅπως καὶ ἡ σημερινή , τοῦ 21^{ου}, δὲν παραμένουν ἐνδοελληνικὲς ὑποθέσεις, ἐπειδὴ διαδραματίζονται στὴν παγκόσμια ἱστορικὴ Σκηνήν, ἐκδηλώνονται δηλαδή μὲ τὴν συμβολὴν πολλῶν ἄλλων κοινωνιῶν.

Παρενθετικῶς, ἀναλυτικὴν μελέτην περὶ τῆς πρώτης χρεωκοπίας ἐπὶ Χαριλάου Τρικούπη, δημοσιεύθηκε πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀπὸ τὸν Δημήτριον Πουρνάραν σὲ δύο τόμους 600 περίπου σελίδωνⁱⁱⁱ.

Ἐκ τῆς ἀνωτέρω , πλήρως τεκμηριωμένης μελέτης , ἀνασύρω τὴν ὑπ' ἀριθμὸν 1 ὑποσημείωσιν τῆς σελ.233 τοῦ δευτέρου τόμου^{iv}, ὅπου γράφονται τὰ ἀκόλουθα: <<... **κατὰ τὸν Ἕναιον Ἑλληνικὸν Τύπον τῆς Βιέννης**, μικρὰ ναυτικὴ ἐπίδειξις θὰ ἤρκει ὅπως ὑποχρεωθοῦν οἱ Ἕλληνες νὰ τηρήσουν τὰς ὑποχρεώσεις των, ἀλλ' εἶνε ἐλάχιστα πιθανὸν ὅτι ἡ Γερμανικὴ κυβέρνησις θὰ προβῆ εἰς τοιαύτην ἐπέμβασιν >>. << Ἡπιώτερον μέσον-προσθέτει - θὰ ἦτο ἡ ὀργάνωσις εὐρωπαϊκοῦ ἐλέγχου ἐπὶ τῶν ἑλληνικῶν οἰκονομικῶν ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων Δυνάμεων>>. **Ἡ δὲ ἑφημερίς τῆς Κολωνίας**, ὑπερβάσασα ὅλας τὰς συναδέλφους τῆς εἰς πρωσοικὴν ὠμότητα, συνίστα, ὅπως αἱ Δυνάμεις, ἡ καὶ αὐτὴ ἡ Γερμανία μόνη τῆς, κατάσχουν ἡ τεμάχιον ἑλληνικοῦ ἐδάφους πρὸς ἀσφάλειαν τῶν χρεῶν >>! Δὲν εἶνε παράδοξον συνεπῶς ὅτι ὁ Τρικούπης ἀπῆντα εὐθαρσῶς: **Μολὼν λαβέ!** >>.

Ὁ ἀνωτέρω δυτικὸς δημοσιογραφικὸς σχολιασμὸς τοῦ 19^{ου} αἰῶνος εἶναι σύστοιχος πρὸς τὰ πρόσφατα καταιγιστικὰ καὶ ἀνευλαβῆ δημοσιεύματα τοῦ ἐντύπου καὶ τοῦ ἠλεκτρονικοῦ δυτικοευρωπαϊκοῦ Τύπου. Προεχόντως τοῦ γερμανικοῦ περὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ ἐναντι τῶν Ἑλλήνων δυτικοευρωπαϊκὴ καμπὴ τοῦ 19^{ου} αἰῶνος . Πέρα τῆς ἀναλυτικῆς ἐσωτερικῆς Ὀπτικῆς, δηλαδὴ τῆς ἑλληνικῆς πολιτικῆς διαλεκτικῆς τῆς περιόδου τοῦ Χαριλάου Τρικούπη , ὑφίσταται καὶ ἡ ἔξωθεν Ὀπτικὴ, τόσον ἡ προσωπικὴ τοῦ Φρειδ. Νίτσε, ὅσον καὶ τῶν ἀνωνύμως ὑποδηλουμένων. Ἡ ἐπικριτικὴ τῶν Ἑλλήνων Ὀπτικὴ , τὴν ὁποίαν ἀποκαλύπτει ὁ πρὸς ταύτην

άντιδιαστελλόμενος Νίτσε, εἶναι συνοπτική καὶ περιεκτική, ἀλλὰ καὶ διαχρονικῶς σημαντική, ἐπειδὴ συμπυκνώνει τὴν ψυχολογικὴν στάσιν τῶν δανειστριῶν τῆς χρεωκοπησάσης Ἑλλάδος χωρῶν τῆς δυτικῆς Εὐρώπης τοῦ 19ου αἰῶνος. Καὶ ὄχι μόνον τότε, δυστυχῶς!

Ἡ ἀναλυτικὴ ἐκδίπλωση τῆς νιτσεικῆς ἐξομολογήσεως ὑπογραμμίζει ἐμμέσως τὴν σπουδαιότητά της γιὰ τὴν ὕπαρξιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς εἰρηνικῆς συμβιώσεως τῶν λαῶν τῆς σημερινῆς δυτικοευρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, δεδομένου ὅτι διαλαμβάνει, λήγοντος τοῦ 19ου αἰῶνος, τὶς δυτικοευρωπαϊκὰς ἀντιλήψεις περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτιστικοῦ κεκτημένου. Ἀποκαλύπτει δὲ τὴν πρῶτον μὲν, πλειοψηφοῦσαν δε ἀνθελληνικὴν ἀντίληψιν περὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ προαναγγέλει τὴν ἀφετηρίαν τῆς ἀπεκδύσεως τοῦ εὐρωπαϊκοῦ Φιλελληνισμοῦ. Ἡ ἐξέλιξις αὐτὴ κορυφώθηκε, παρὰ τὶς φιλελληνικὰς ἐκφράσεις, διὰ τῶν ἐγκληματικῶν ὀραματισμῶν καὶ πρακτικῶν τοῦ Γ' Ράιχ (Ἀδόλφου Χίτλερ).

*

Ὅπως εἶναι γνωστόν, ὁ Φρειδερίκος Νίτσε γεννήθηκε τὸ 44^{ον} ἔτος τοῦ 19ου αἰῶνος (1844) καὶ ἀπῆλθεν τοῦ βίου μετὰ 56 ἔτη (1900). Ἡ ἐποχὴ, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐκδηλώθηκε ἡ σπουδαία φιλολογικὴ καὶ φιλοσοφικὴ δημιουργία του, ὑπῆρξεν ταραχώδης, λόγῳ τῶν γαλλογερμανικῶν πολεμικῶν συγκρούσεων (1870-71). Σημειωτέον ὅτι τὸ 1870 διὰ τῆς ἐνώσεως τῆς Γερμανίας (Βίσμαρκ) ἐγκαινιάσθηκε εἰς τὴν χώραν αὐτὴν νέα πολιτικὴ καὶ πολιτισμικὴ ἐποχὴ. Εἰς αὐτὸ ἀναφέρεται, πιθανῶς, ὁ Νίτσε ὅταν γράφει ὅτι << σχεδὸν δὲ κάθε ἐποχὴ καὶ μορφωτικὴ στάθμη ἔπρεπε νὰ ἐπιδιωχθῆ ἢ ἀπελευθέρωσις ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες>>.

Τὴν ἴδια περίοδον, ἐπικρατοῦσαν στὴν Ἑλλάδα *ἰδιαιτέρως δυσχερεῖς συνθῆκες*. Ἡ χώρα εἶχεν ἀποκτήσει προσφάτως (1830), κατόπιν σκληρῶν ἀγώνων ὀκταετοῦς διαρκείας, ἡμιτελῆ κρατικὴν ὑπόστασιν καὶ ἐπάλαιε πρὸς τεράστια *ἐθνικά, πολιτικά, κοινωνικά καὶ συναφῆ προβλήματα ἐπιβιώσεως*.

Ἐπὶ πλεόν, ἡ χώρα περιστοιχίζετο καὶ ἐπολιορκεῖτο ἀπὸ τὶς ἀνειλικρινεῖς συμπεριφορὲς τῶν καιροσκοπούντων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, ἐτοίμων πρὸς ἀρπαγὴν παντὸς δυναμένου νὰ ἀρπαγῆ, ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα καλλιτεχνήματα ἕως τὴν αὐτονομίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν τοῦ Ἔθνους. Καὶ ὑφίστατο τὴν διαρκῆ χειραγώγησίν του δι' ἐντέχνου διοχετεύσεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ τέως δυνάστου εἰς τὴν τράπεζαν τῆς διανομῆς τῆς εὐρωπαϊκῆς διπλωματίας! Εὐρίσκετο εἰς κατάστασιν κηδεμονευομένης χώρας διὰ μέσου ἀλλοδαποῦ ἄρχοντος (᾽Οθωνος).

Ἐνα αἰῶνα προηγουμένως (διαρκούσης τῆς Τουρκοκρατίας), ὁ διάσημος γερμανὸς ποιητὴς καὶ διανοούμενος Ἰωάννης Χριστοφόρος Σίλλερ (1759-1805) ἐξεδηλώθη, καταρώμενος (!) τοὺς Ἕλληνας γιὰ τὴν καθολικὴν πρωτοπορείαν τους. Ἔλεγε συχνά : *Καταραμένε Ἑλληνα, ὅπου κι ἂν γυρίσω τὴν σκέψιν μου, ὅπου κι ἂν στρέψω τὴν ψυχὴν μου, σὲ εὐρίσκω ἐμπρὸς μου.... Τέχνην λαχταρῶ, ποίησιν, θέατρον, ἀρχιτεκτονικὴν, ἐπιστήμην, μαθηματικά, φιλοσοφίαν, ἰατρικὴν, Δημοκρατίαν, ἰσονομίαν, ἰσοπολιτείαν ἀναζητῶ, ἐσὺ ἐμπρὸς μου, πρωτοπόρος καὶ ἀνυπέβλητος* ".^{vi}

Ἐνα αἰῶνα μετὰ τὸν Σίλλερ, ἡ ἑλληνικὴ ποιότητα τοῦ <<πρωτοπόρου καὶ (τοῦ) ἀνυπέβλητου>> ἐπαναφέρεται ἀπὸ τὸν Νίτσε, μέσω ἄλλης, πληρεστέρας καὶ ἐξολογητικῆς συλλογιστικῆς, ἀπὸ τὸν Νίτσε.

*

Ἡ ἐνότητα συνθεωρήσεως ἀρχαίας καὶ νέας τραγωδίας τῶν Ἑλλήνων. Ἡ τυχὸν ἐπισπεύδουσα προκατάληψις ὅτι ὁ Νίτσε, ὡς βαθυστόχαστος φιλόλογος καὶ φιλόσοφος, ἀπασχολεῖται καὶ ἀναφέρεται, ἀποκλειστικῶς, στὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν τραγωδίαν, ἀποδεικνύεται ὕστερα ἀπὸ προσεκτικὴν ἀνάλυσιν τοῦ κεφ.15 καὶ ἰδιαιτέρως τῆς ἀποπείρας αυτοκριτικῆς, ἐσφαλμένη. Ἡ ἑλληνικὴ τραγωδία δὲν

ἀπασχολεῖ τὸν Νίτσε μόνον ὡς παρελθόν, ἀλλὰ καὶ ὡς ζωὴ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ παρόντος, δηλαδὴ τοῦ 19^{ου} αἰῶνος! Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἢ προαναφερθεῖσα διατύπωσις << **Σχεδὸν σὲ κάθε ἐποχὴ καὶ μορφωτικὴ στάθμη**>>.

*

Ὁ Νίτσε ὑπογραμμίζει τὶς δυτικοευρωπαϊκὰς διαθέσεις ἔναντι τῶν συγχρόνων τοῦ Ἑλλήνων καὶ προσφέρει ἐρμηνείαν αὐτῶν τῶν προθέσεων πρὸς τὶς ὁποῖες, ἐμμέσως, ἀλλὰ ἀντιπαρατίθεται σαφῶς, πρὸς ἐκείνους μὲ ἀποκλειστικὰ (ὑπέρ)θετικούς χαρακτηρισμοὺς τῶν Ἑλλήνων.

Ἐκτιμῶν ὃν Ἑλληνισμὸν, ὑπὸ τὴν ὡς ἄνω Ὀπτικήν, βλέπει ἕνα ἑλληνικὸν συνεχές, τὸ ὁποῖον εἶναι ἰδιαιτέρως δυσάρεστον καὶ ἐξοργιστικὸν γιὰ τοὺς δυτικοευρωπαίους, γεννᾷ δὲ ὀξύτατη ἐχθροπάθεια, συνοδευομένην ἀπὸ ἰδιαιτέρως ἀρνητικὰς προθέσεις καὶ ἐνέργειες.

*

Οἱ λέξεις-κλειδιά τοῦ Ἀνθελληνισμοῦ. Ὁ μελετητὴς τοῦ 15^{ου} κεφαλαίου τῆς *Γεννήσεως τῆς τραγωδίας* ἀνιχνεύει εὐχερῶς τὶς ἐπόμενες λέξεις-κλειδιά, ποὺ προσδιορίζουν τὴν ἀντίδρασιν τῶν ὑπονοουμένων χρηστῶν τους.

Αὐτὲς εἶναι: *συκοφαντεία*^{vii}, *καταπιεσμένη ὀργή*^{viii}, *δοχεῖον*^{ix}, *Δυσφορία*^x, *αἰσχροῦ ἐλαττώματα*^{xi}, *δηλητήριον*^{xii}, *φθόνος*^{xiii}, *ἐξάρτησις τῆς τέχνης*.

Εἰς τὰ ἀνωτέρω θὰ πρέπει νὰ προστεθοῦν καὶ δύο ἀκόμη ψυχολογικοὶ προσδιορισμοί: <<έντροπή καὶ φόβος πρὸ τῶν Ἑλλήνων>>^{xiv}. Ἀπὸ τὴν ἐπιλογὴν τῶν λέξεων συνάγεται ἡ ἐπιλογὴ τῶν ἐννοιῶν. Καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιλογὴν τῶν ἐννοιῶν ὀδηγούμεθα εἰς τὴν ἐπιλογὴν τῆς διαλεκτικῆς. Καὶ ἀπὸ αὐτὴν εἰς τὸ συμπέρασμα, τὴν ἀπόφασιν καὶ, τελικῶς, εἰς τὴν ἐφαρμοστικὴν πράξιν.

*

Ἡ φαινομενολογία τοῦ Ἀνθελληνισμοῦ

Ἡ ἐμπειρία ἐκ τῆς ἐρμηνείας σοβαρῶν κειμένων ἔχει ὀδηγήσει τοὺς Ἑρμηνευτὲς εἰς τὴν βεβαιότητα ὅτι ἡ χρῆσις γνωστῆς ὀρολογίας, δηλωτικῆς συγκεκριμένου θέματος, εἶναι ἀνεξάρτητη καὶ μὴ ἀπαραίτητη, ὅταν ὑπάρχουν τὰ ἐπὶ μερους στοιχεῖα ἢ ὁ περιγραφικὸς ὀρισμὸς του.

Ὁ Νίτσε διαπιστώνει, ὡς συνεχιζόμενον ἱστορικὸν δεδομένον καὶ αἴτιον τῆς ἀποστροφῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας, τὴν << ***ἐνδότατην ἐξάρτησιν κάθε τέχνης ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, ἀπὸ τὸν Ὅμηρον ἕως τὸν Σωκράτη***>>. Ἡ ἀφετηριακὴ αὐτὴ διαπίστωσις εἶναι ὑποδηλωτικὴ τῆς ἐλληνικῆς πολιτισμικῆς τελειότητος καὶ πέρα τῆς καλλιτεχνικῆς ἀρμονίας. Ἡ καλλιτεχνικὴ ὠραιότης ὡς μορφή τῆς ἐλληνικῆς δημιουργίας περικλείει τὴν κάθε ἀρετὴν, ἀφοῦ ἀρετὴ σημαίνει τελειότητα, ὅπως λ.χ. τῆς γνώσεως, τῆς σοφίας κ. π. ἄ. Ὁ Νίτσε ἀντιλαμβάνεται τὴν ἔννοια τῆς τέχνης μὲ εὐρύτητα, διὰ τοῦτο καὶ διερωτᾶται << ***Ἴσως ἡ Τέχνη εἶναι, ἐπίσης, ἓνα ἀναγκαῖον συνημμένον καὶ συμπλήρωμα τῆς ἐπιστήμης;***>>

Ὁ Νίτσε ἀποκαλύπτει ὅτι ἡ συνειδητοποίηση τῆς προμνησθείσης ἐξαρτήσεως διεγείρει τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἀπεξαρτήσεως ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες. Κατὰ λέξιν << **Σχεδὸν εἰς ἐκάστην ἐποχὴν καὶ εἰς ἐκάστην πολιτισμικὴν στάθμην, ἔπρεπε νὰ ἐπιδιώξουμε νὰ ἐλευθερωθοῦμε ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες**>>. Ἐννοεῖ, προφανῶς, ἀπὸ τὴν πολιτισμικὴν ἐξάρτησιν, ἐπειδὴ ἡ συνειδητοποίηση αὐτῆς τῆς ἐξαρτήσεως τοὺς προκαλεῖ << **βαθείαν δυσθυμίαν**>>.

Εἶναι ἀξιοσημεῖωτη ἡ φράσις μὲ τὴν ὁποῖαν εἰσάγει τὴν διαχρονικότητα τῆς ἀποπείρας ἀπεξαρτήσεως, << **σχεδὸν εἰς ἐκάστην ἐποχὴν**>> καὶ << **σχεδὸν σὲ κάθε πολιτισμικὴ στάθμη**>>. Ἡ φράσις ἐκφράζει τὴν ἀορίστως χρόνου ἐπαναλαμβανομένην συμπεριφορὰν.

Ἡ ἀρχαιοελληνικὴ ἀναλογία. Ὁ Νίτσε ἐκτιμᾷ ὅτι ὑφίσταται σχέσις ἀναλογίας τῆς ἀνθελληνικῆς συμπεριφορᾶς τῶν δυτικοευρωπαίων πρὸς τὴν συμπεριφορὰν τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων, οἱ ὅποιοι καταδίκασαν τὸν Σωκράτη. Γράφει κατὰ λέξιν: << **ἔπρεπε νὰ συμπεριφερθοῦμε πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνες, ὅπως συμπεριφέρθησαν οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὸν Σωκράτην**>>, δηλαδὴ καταδικαστικά, ἐνοχλημένοι ἀπὸ τὴν ὑπεροχὴν του.

Ὁ Σωκράτης, ὅπως εἶναι γνωστόν, καταδικάστηκε, ἐπειδὴ, σύμφωνα μὲ τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν, ἦταν ὁ περισσότερο ἐλεύθερος, περισσότερο δίκαιος καὶ περισσότερο σῶφρων ἀπὸ κάθε ἄλλον σύγχρονόν του. Κατὰ λέξιν << **μηδένα εἶναι τῶν ἀνθρώπων ἐμοῦ (δηλ. τοῦ Σωκράτους) μήτε ἐλευθεριώτερον μήτε δικαιότερον μήτε σωφρονέστερον**>>³.

³ Πλάτωνος, Ἀπολογία Σωκράτους, Ξενοφώντος, Ἀπολογία Σωκράτους

Τὸ σύμπλεγμα τῆς ὑστερήσεως. Γράφει, κατὰ λέξιν ὁ Νίτσε: << **ἐπειδὴ ἐνώπιόν τους** (έννοεῖ τὰ ἑλληνικὰ ἐπιτεύγματα) **κάθε προσωπικὸν δημιούργημα (μας), ποὺ ἦταν κατὰ τὸ φαινόμενον πλήρως πρωτότυπον καὶ εἰλικρινῶς ἀξιοθαύμαστον, ἐμφανιζόταν νὰ χάνει αἰφνιδίως χρῶμα καὶ ζωντάνια, καὶ νὰ συρρικνώνεται σὲ ἓνα ἀποτυχημένον ἀντίγραφον, (εἰς) πραγματικὴν καρικατούραν>>, δηλαδή γελοιογραφίαν.**

*

Οἱ δύο Ὀπτικές (ποιοὶ , γιὰ ποιὸν καὶ διατὶ ἀποφασίζουν;). Ψυχολογικὸν πρόβλημα προκαλεῖται λόγῳ τῆς ὑφισταμένης ἐντάσεως μεταξὺ τῆς ἔλξεως, τὴν ὁποίαν προκαλεῖ ἡ τελειότητα τῶν ἑλληνικῶν ἔργων, καὶ τοῦ μίσους, τὴν ὁποίαν προκαλεῖ ἡ ἀδυναμία ἐπιτυχοῦς μιμήσεως καὶ ὑπερβάσεως. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ διαμορφώνει ἐντὸς τῆς *ἐξωελληνικῆς κοινωνίας* δύο διαμετρικῶς ἀντίρροπες Ὀπτικές, μίαν πλειοψηφοῦσαν καὶ μίαν μειοψηφοῦσαν.

Ἡ πλειονοψηφοῦσα Ὀπτική.

Ἡ πλειονοψηφοῦσα ἀντίληψις περὶ τῶν Ἑλλήνων εἶναι σαφέστατα ἀνθελληνική, προβάλλουσα ἐνστάσεις καὶ ἐπικρίσεις κατὰ τῆς τελειότητος τῶν Ἑλλήνων, δηλαδή κατὰ τῶν δημιουργῶν πολιτισμοῦ, τὸν ὁποῖον μιμήθηκαν, ἀνεπαρκῶς.

Ἡ καταπιεσμένη ὀργή. Ἡ συνειδητοποίησις τῆς ποιοτικῆς ὑστερήσεως προκαλεῖ ἀρνητικά, δηλαδή ἀνθελληνικὰ συναισθήματα. Αὐτὰ ἔχουν ὡς συνέπειαν νὰ ἐκδηλώνεται, κατὰ χρονικὰ διαστήματα καὶ εὐκαιρίας δοθείσης, ἡ **καταπιεσμένη ὀργή** κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἐπειδὴ μολονότι εἶναι ὀλιγάριθμος, <<τολμᾶ>> νὰ χαρακτηρίζη ἑσαεὶ ὡς <<βαρβαρικόν>> κάθετι ποὺ δὲν δημιουργήθηκε στὸ χῶρο του.

Διερωτῶνται , επίσης ,ἀπαξιωτικὰ καὶ ἐξεγείρονται κατὰ τῆς ἀπαιτήσεως τῶν , προφανῶς συγχρόνων τους Ἑλλήνων τοῦ 19^{ου} αἰῶνος, νὰ διεκδικοῦν ἰδιαιτερότητα, ὥστε νὰ τυγχάνουν ἰδιαίτερας ἀντιμετωπίσεως.

Σύμφωνα με τὴν φρασεολογίαν τοῦ Νίτσε: <<Διερωτᾶται κάποιος ἡ ποιοὶ εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι, ἂν καὶ εἶχαν νὰ ἐπιδείξουν [α] μιὰν ἐφήμερην ἱστορικὴν λάμψιν, [β] μόνον γελοῖως περιορισμένους θεσμούς, [γ] μόνον μιὰν ἀμφίβολην ἠθικὴν, καὶ μάλιστα χαρακτηρίζονται ἀπὸ ἀποκρουστικὰ πάθη, [δ] ἀπαιτοῦν τιμὴν, ἢ ὅποια προσιδιάζει εἰς τὴν μεγαλοφυΐαν μεταξὺ τῆς μάζας>>.

Ἡ λέξις << ἀπαιτοῦν>> ἀποκαλύπτει τὴν ἀξιοπρεπῆ συμπεριφορὰν τῶν Ἑλλήνων τοῦ 19^{ου} αἰῶνος, δηλαδὴ εἰς περίοδον χρεωκοπίας !

Εἰς τὰς ἀνωτέρω ἐνστάσεις διαλαμβάνονται ἀναλυτικῶς τὰ ἐπόμενα:

(α) *Τὸ ἀρνητικὸν πληθυσμικὸν κριτήριον.* Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἓνας ἀριθμητικὰ μικρὸς λαός. Ὄντως, ἡ ἑλληνικὴ ἐπικράτεια ἔφθανεν, τότε, ὀλίγον κάτω τοῦ ὄρους Ὀλυμπος. Ἀλλὰ, τὸ ἀντικειμενικὸν γεγονὸς τοῦ μικροῦ ἀριθμητικῶς πληθυσμοῦ λαμβάνεται ὡς μειονέκτημα, μὴ συνδυαζόμενον πρὸς τὸ μεγαλεῖον. Τῆς σκέψεως αὐτῆς ὑπόκειται ἡ ἀντίληψις ὅτι ἡ ποσότης ὀρίζει καὶ τὴν ποιότητα, δηλαδὴ τὸ μέγεθος - καὶ κατ'ἀναγωγὴν ὁ ἀριθμὸς- εἶναι ταυτοχρόνως καὶ ποιοτικὸν κριτήριον. Ἡ ἀντίληψις αὕτη ἀπάδει πρὸς τὴν ἀρχαίαν- καὶ ἐλπίζω καὶ τὴν νέαν^{xv}- ἑλληνικὴν σκέψιν.

(β) *Τὸ κριτήριον τῆς ἀκραίας τολμηρότητος.* Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς κατηγορεῖται ὡς δρασύς, ἐπειδὴ ἐτόλμησε νὰ χαρακτηρίσῃ τοὺς ἄλλους καὶ τὰ δημιουργήματά των ὡς πολιτισμικῶς ἀτελεῖ (βάρβαρα). Ἡ ἀρετὴ τῆς τόλμης θεωρεῖται ὡς μειονέκτημα, μολονότι

ἡ τόλμη ὑπῆρξεν καίριον γνώρισμα τοῦ Ἑλληνοσ καὶ κατὰ τὴν περίοδον τοῦ ὑπὲρ τῆς Ἀνεξαρτησίας Ἀγῶνος.

(γ) Τὸ κριτήριον τῆς περιορισμένης χρονικῶς πολιτισμικῆς ἀκμῆς. Οἱ ἐπικριτὲς τονίζουν ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς εἶχε περιορισμένην χρονικῶς πολιτισμικὴν λάμπιν· δὲν εἶχε δηλαδὴ συνέχεια πολιτισμικῆς προσφορᾶς. Τὸ κριτήριον ἀνήκει στὰ ποσοτικά, δηλαδὴ τὴν χρονικὴν διάρκειαν τῆς ἑλληνικῆς προσφορᾶς.

Τὸ λογικὸν σφᾶλμα τῆς ὑποκατάσεως τῆς ποιότητος ἀπὸ τὴν ποσότητα παραθεωρεῖ τὸ γεγονός ὅτι ἡ βασικῆς σπουδαιότητος πολιτισμικὴ προσφορὰ ἔχει παραμόνιμη ἀξία, ὅταν οὐδεὶς κατώρθωσε νὰ τὴν ὑπερβῆ. Καὶ ,κατὰ συνέπειαν, παραμένει ὑπόδειγμα καὶ πολιτισμικὸς κανὼν.

Ἐνα ὑπομνηστικὸν σχόλιον, διακριτικὸν μεταξὺ βασικῶν ἢ θεμελιωδῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ἐφαρμογῶν τους, εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ὑπομνησθῆ εἰς τοὺς μετ'ἐπιστήμης, δῆθεν, σταθμίζοντας τὰ πράγματα. Ἡ ἐξέλιξις τῶν πρακτικῶν ἐφαρμογῶν τῶν βασικῶν θεωρητικῶν ἀρχῶν, δὲν καταργεῖ τὴν ἀνυπέρβλητην ἀξία αὐτῶν τῶν ἀρχῶν . Σύμφωνα μὲ τὸ ἀξίωμα, ἡ ἀρχὴ εἶναι τὸ ἥμισυ τοῦ παντός, δὲν ὑστερεῖ πολιτισμικῶς ὁ λαὸς ὁ ὁποῖος ἀνεκάλυψεν τὶς βασικὰς ἀρχὰς, οἱ ὁποῖες ἔγιναν παγκόσμιον κτῆμα καὶ ἀναντικατάστατη βᾶσις ἀνεξαντλήτου ἀριθμοῦ ἐφαρμογῶν . Τὸ ἐπιχείρημα ,περὶ τῆς βραχυχρονίου δῆθεν προσφορᾶς τῶν Ἑλλήνων , ἐπειδὴ οἱ νεώτεροι Ἑλληνες, λόγῳ ἀλλεπαλλήλων σκληρῶν περιπετειῶν , δὲν προσέφεραν μεγάλες νέες ἐφαρμογές. Τὸ ἐπιχείρημα τῆς βραχυχρονίου προσφορᾶς χρησιμοποιήθηκε καὶ προσφάτως, ἀπὸ τὰ ἀνθελληνικὰ καὶ στερούμενα γνώσεως καὶ ἐπιγνώσεως κεντροευρωπαϊκὰ καὶ βορειοευρωπαϊκὰ μέσα ἐνημερώσεως.

(δ) *Τὸ κριτήριον τῶν ἀτελῶν ἑλληνικῶν θεσμῶν.* Χλεύαζονται ἀπὸ τοὺς ἐπικριτῆς οἱ ἑλληνικοὶ θεσμοὶ , χαρακτηριζόμενοι μάλιστα ὡς περιορισμένοι καὶ γελοῖοι. Ὑποθέτω ὅτι ἡ κριτικὴ ἀναφέρεται εἰς τοὺς θεσμοὺς τοῦ 19^{ου} αἰῶνος, δηλαδὴ τοῦ νεοϊδρυθέντος ἑλληνικοῦ Κράτους, τὸ ὁποῖον ἠγωνίζετο νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸ ὀθωμανικὸν θεσμικὸν πλαίσιον. (Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης συνέστησεν εἰς τὸν Ὅθωνα νὰ μὴ προχωρήσῃ εἰς βίαιον, δηλαδὴ ἄμεσον ὀλισθικὸν ἐξευρωπαϊσμόν τοῦ κράτους, ἀλλὰ σὲ σταδιακόν). Ἡ ἀνωτέρω ἐπίκρισις ἔχει προφανῶς ὡς ὑποκείμενον ὄρον συγκρίσεως τὸ δυτικοευρωπαϊκὸν θεσμικὸν πλαίσιον, τὸ ὁποῖον προβάλλει ἐμμέσως ὡς δῆθεν ὑπερκείμενον καὶ συνεπῶς ἀξιομίμητον! Τὸ κριτήριον αὐτὸ ὑποκρύπτει πιθανῶς τὴν γερμανικὴν πικρίαν διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς γερμανικῆς λαβῆς ἐπὶ τῆς πορείας τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους, μέσω τοῦ ὀθωνικοῦ συστήματος ἐξουσίας.

(ε) *Τὸ κριτήριον τῆς ἑλληνικῆς ἀνηθικότητος.* Οἱ Ἕλληνες κατηγοροῦνται ὡς λαός ,διεπόμενοι, δῆθεν, ἀπὸ ἀποτρόπαια πάθη, τὰ ὁποῖα δὲν μνημονεύονται. Ἀλλὰ τὰ ἐκ τῆς ἱστορίας γνωστὰ φρικαλέα πάθη τοῦ κρίνοντος λαοῦ ἢ τοῦ συστήματος τῶν ὁμοτρόπων δυτικοευρωπαϊκῶν λαῶν ὑπερβαίνουν εἰς ποσότητα καὶ βαρύτητα τὰ μὴ προσδιοριζόμενα πάθη τοῦ ἐπικρινόμενου λαοῦ. Τὰ ἀορίστως καταγγελλόμενα αὐτοαναιροῦνται ἀπὸ τὸν ἀποκαλυπτόμενον ὑπὸ τοῦ Νίτσε βορβορώδη ἀνθελληνικὸν ψυχισμόν. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ πρόσφατα δείγματα τοῦ 20^{ου} καὶ 21^{ου} αἰῶνος.

Ὁ Νίτσε διαπιστώνει μὲ ἔμφρασιν ὅτι << **Δυστυχῶς ,δὲν ὑπῆρξεν κάποιος τόσο τυχερός, ὥστε νὰ εὔρη τὴ φιάλην τοῦ κωνείου⁴ μὲ τὸ ὁποῖο θὰ μπορούσε νὰ παραμερίσει μίαν (ἀνθρώπινη)**

⁴ Βλ. Ἀπολογία Πλ Ξενοφ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Σωκράτους

όντότητα αὐτοῦ τοῦ τύπου , ἐπειδὴ κάθε δηλητήριο, ὁ φθόνος, ἡ συκοφαντία καὶ ἡ καταπιεσμένη ὀργή πού ἐμπεριεῖχαν [τὰ χρησιμοποιηθέντα μέσα] δὲν ὑπῆρξαν ἐπαρκῆ πρὸς ἐξόντωσιν ἐκείνης τοῦ αὐτοεπαρκοῦς μεγαλείου >> (ἐννοεῖται τῶν Ἑλλήνων).

Μὲ συνέπεια οἱ ἐπιβουλεύομενοι τοὺς Ἕλληνας νὰ νὰ αἰσθάνωνται *έντροπήν* καὶ *φόβον* ἀπέναντι στοὺς Ἕλληνας! ^{xiv}

Β. Ἡ μειωθηφοῦσα Ὀπτική τοῦ ... ἐνδεχομένου Ἐνός.

Ἡ μειωθηφοῦσα Ὀπτική περὶ τῆς ἐξαιρέτου σπουδαιότητος τῶν Ἑλλήνων, ἐκφράζεται μὲ τοὺς λόγους τοῦ Νίτσε, δεκατέσσερα χρόνια (1886) μετὰ τὸ πρῶτον ἔργον του καὶ ἀποτελεῖ προφανῶς ἀπάντησιν εἰς τὰς ἐπικρίσεις (βλ. <<ἀπόπειρα μιᾶς αὐτοκριτικῆς>>). Ἐξακολουθεῖ νὰ χαρακτηρίζει τοὺς Ἕλληνας μὲ ὑπερθετικούς προσδιορισμούς, δηλαδή ὡς << τὸ πιὸ καλοσυγκροτημένον, τὸ πιὸ ὠραῖον, τὸ πιὸ ἀξιοζήλευτον εἶδος ἀνθρώπου μέχρι σήμερα , τὸ πιὸ ἱκανὸν νὰ μᾶς σαγηνεύσει ὑπὲρ τῆς ζωῆς (εἶναι) οἱ Ἕλληνας>>.

Ὁ ἀνωτέρω προσδιορισμὸς σημαίνει συμπερασματικῶς, ὅτι τὸ ἐλληνικὸν εἶδος ἀνθρώπου εἶναι, σύμφωνα μὲ τὸν Νίτσε τοῦ 19^{ου} αἰῶνος τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομικῆς χρεωκοπίας, <<ἄριστα συγκροτημένον>>, δηλαδή ἄρτιον εἶδος ἀνθρώπων. Ὁ χαρακτηρισμὸς τῶν Ἑλλήνων ὡς << ἄρτιον εἶδος ἀνθρώπων>> συμπεριλαμβάνει, ὁ ὠραῖον, τὸ ἀξιαγάπητον, συνεπῶς ἐλκυστικὸν καὶ ἀξιόμιμητον εἶδος ἀνθρώπου, ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα ἕως σήμερα (ἐνν.19^{ον} αἰῶνα), συνιστᾷ δηλαδή *ἓνα συνεχές γεγονός* . Ἀποτελεῖ τὸν *γοητευτικὸν λαὸν* , πού εἶναι ἱκανὸς νὰ *σαγηνεύη ὅλους ὑπὲρ τῆς ζωῆς*, δηλαδή ἐπενεργεῖ θετικὰ ὑπὲρ τῆς ζωῆς.

Ἡ τελικὴ ἔκβασις :Τὸ ἀχίλλειον ἄλμα.

Ὁ Νίτσε καταλήγει σὲ μία προφητικοῦ τύπου πρόβλεψιν : <<Εἶναι βέβαιον ὅτι κάπου κάπου [δηλαδή, σποραδικά] ἐμφανίζεται κάποιος, πὺ ἀναγνωρίζει τὴν ἀκέραιη ἀλήθεια [δηλ.ὀλόκληρη], ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶναι ἠνίοχοι [δηλ. ἠγέτες] κάθε ἐπερχομένου [δηλ. νέου] πολιτισμοῦ. Καὶ ὅτι τόσον τὰ ἄρματα [δηλ. τὰ μέσα, ἐργαλεῖα], ὅσον καὶ τὰ ἄλογα [δηλαδή οἱ προωθητικὲς δυνάμεις] τοῦ ἐπερχομένου πολιτισμοῦ εἶναι πολὺ χαμηλῆς ποιότητος σὲ σχέση μὲ τοὺς ἠνιόχους [δηλ. τοὺς Ἕλληνες], οἱ ὅποιοι ἀθλοῦνται [δηλ. πειραματίζονται, τολμοῦν] ὀδηγῶντας τὸ ἄρμα [δηλ. τὸν πολιτισμόν] εἰς τὴν ἄβυσσον [δηλ. τὸν ἀνεξέλεκτο χῶρο, τὸ χάος], τὴν ὁποῖαν ὑπερβαίνουν μὲ ἀχίλλειον ἄλμα>>.

Τάδε ἔφη, λοιπὸν ὁ Νίτσε περὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἀνθελλήνων.

Ἐμεῖς, οἱ Ἕλληνες συλλογικῶς καὶ οἱ Πολιτικοί μας καὶ ἡ Διπλωματία μας εἰδικῶς , ὀφείλουμε νὰ προσθέσουμε εἰς τὴν ἔξωθεν μαρτυρίαν τοῦ Νίτσε τὴν ἐσωτερικὴν ἱστορικὴν μαρτυρίαν καὶ νὰ συνεκτιμήσουμε τὴν σύγχρονη ἐμπειρίαν τῆς ἔως τώρα συμβιώσεώς μας μὲ τοὺς Δυτικοευρωπαίους. Αὐτὸ ἀπαιτεῖ ἡ μετὰ λόγου γνώσεως καὶ ἐπιγνώσεως ἐπιβιωτικὴ πορεία μας

Ἡλίας Β.Οικονόμου,

ὀμότ. καθηγητὴς τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

ⁱ Ἐπιστολές II, 1,156

ⁱⁱ .Βλ.κεφάλαιο 15

iii Δημήτρη Πουρνάρα, ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ. Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο του. ἐν ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ. ΠΟΛΙΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ, ἸΑΡ. 4-ΑΘΗΝΑΙ, τόμ. δεῦτερος, σελ. 233, ὑπος. 1.

iv

v Λ.χ. τὴν ἀμφισβήτησιν τῆς ἐλληνικότητος τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τοῦ Ι.Φ. Φαλλμεραῦερ (1790-1861) *Περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων*. [Βλ. Ἐκδόσεις Νεφέλη, 1984]

vi Ταῦτα ἐπανελάμβανε στίς συζητήσεις του μέ τόν Γκαϊτε (πηγὴ <Ἑλληνική> Walter Savage, London, 1847.

vii Στὸ γερμανικὸ κείμενο **Verlaeumdung**

viii Στὸ γερμανικὸ κείμενο **Ingrimm**

ix Στὸ γερμανικὸ κείμενο **Ingrimm**

x Στὰ **Missmute**

xi Στὸ γερμανικὸ κείμενο **haessliche Lastern**

xii Στὸ γερμανικὸ κείμενο **gift**

xiii Στὸ γερμανικὸ κείμενο **Neid**

xiv Στὸ γερμανικὸ κείμενο **schaemt und fuerchtet man sich von den Griechen.**